

Актуальні питання безпеки фінансової системи держави. Харків, 2014

4. НБУ на 2013 рік підвищив граничний рівень активів для банків I групи до 20 млрд грн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.for-ua.com/economics/2012/12/20/131330.html>.

5. Віднійчук-Вірван Л. А. Міжнародний банківський бізнес: базові категорії, поняття терміни : навч. посіб. / Л. А. Віднійчук-Вірван. – Л. : Магнолія 2006, 2007. – 312 с.

Одержано 27.01.2014

УДК 336.143:351.863

Людмила Борисівна РЯБУШКА,

*доцент кафедри фінансів ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»,
кандидат економічних наук, доцент*

ВПЛИВ МЕХАНІЗМУ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН НА БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ

Механізм міжбюджетних відносин є найбільш проблемним аспектом в регулюванні соціально-економічних процесів у суспільстві та зміцненні бюджетної безпеки. Саме визначна роль бюджетної безпеки, як основної складової фінансової безпеки держави, проявляється у забезпеченні соціально-економічних потреб держави та населення за рахунок здатності органів державної влади та місцевого самоврядування забезпечувати фінансування через бюджети всіх рівнів закріпленого за ними повного комплексу повноважень на виконання гарантованих Конституцією прав в умовах дестабілізуючого впливу різноманітних загроз. Оцінка окремих індикаторів бюджетної безпеки України: обсяг трансфертів з державного бюджету, розмах асиметрій бюджетних видатків на одну особу між регіонами та амплітуда коливань міжбюджетних трансфертів на одну особу дозволяє стверджувати, що існуючий механізм міжбюджетних відносин фактично породжує дискримінаційні процеси соціально-економічного розвитку в регіонах. На основі здійсненого аналізу доведено, позитивно міжбюджетні трансферти впливають тільки на розвиток Донецької області. Збалансований вплив міжбюджетних трансфертів на соціально-економічний розвиток мають м. Київ та Дніпропетровська область. Відсутній вплив міжбюджетних трансфертів у Сумській, Миколаївській, Кіровоградській, Чернігівській, Чернівецькій областях, а також у м. Севастополь. Решта регіонів мають негативний вплив міжбюджетних трансфертів на соціально-економічний розвиток. Уряд держави за останні роки замість політики регіонального вирівнювання запроваджує політику поляризації регіонів. Частина коштів спрямовується на підвищення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості регіонів – «локомотивів – зростання». Зокрема, за рахунок

Актуальні питання фінансової безпеки держави

Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР) здійснюється фінансування інвестиційних програм (проектів), що мають на меті сприяти розвитку інфраструктури, створенню нових робочих місць, енергозбереженню та захисту навколишнього природного середовища. Групування регіонів за рівнем фінансової допомоги з ДФРР дозволив прослідкувати чітку тенденцію підтримки таких регіонів: Донецька, Дніпропетровська, м. Київ, Львівська, Харківська області та Автономна Республіка Крим. На думку експертів та практиків використання даного методу забезпечить в майбутньому ефект масштабу та ефект агломерації і з часом ці регіони потягнуть за собою розвиток інших. Слід відмітити, регіон можна вважати «локомотивом», якщо він задовольняє, зокрема, таким умовам: регіон вже здійснює вагомий внесок у приріст ВВП країни. Проте частка Донецької області у ВВП України в 2010 р. становила 12 %, а загальна сума отриманих цим регіоном трансфертів, становила у 2010 р. – 21 %, у 2011 р. – 27 % від загальної суми переданих з державного бюджету трансфертів. При цьому, частка Дніпропетровській області у створенні ВВП становить 11 %, сума одержаних трансфертів за 2010 р. лише 2 % та 3,8 % в 2011 році. Такі ж диспропорції у застосуванні механізму бюджетного вирівнювання мали більшість областей України, за винятком м. Києва, де ці показники приблизно однакові. Загалом, у 2011 р. три регіони – м. Київ, Донецька та Луганська області – одержали 56 % від усього обсягу наданих місцевим бюджетам трансфертів. Таким чином, механізм міжбюджетних відносин практично нівелює принцип бюджетної системи щодо справедливості та неупередженості розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами. Як наслідок, бюджетна безпека не забезпечує стабільне формування доходів бюджетів місцевих рівнів та ефективне їх використання на поточні соціально-економічні потреби держави та населення. Тому з метою нівелювання загроз фінансової безпеки держави необхідно проводити удосконалення механізму міжбюджетних відносин у напрямках: коригування механізмів надання фінансової допомоги регіонам; створення стимулів з нарощування доходної бази місцевих бюджетів; вдосконалення системи розмежування видаткових зобов'язань між рівнями бюджетної системи. Саме схвалений Урядом України проект Указу «Про Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади» на сьогоднішній день є концептуальною основою нової моделі співпраці у форматі «центр-регіон», що сприятиме посиленню правової, організаційної та матеріальної спроможності територіальних громад, розвитку ефективної територіальної організації влади та органів місцевого самоврядування, провадженню їх діяльності з дотриманням принципів та положень Європейської хартії місцевого самоврядування, створенню умов для запровадження доступних адміністративних, соціальних та інших суспільних послуг.

Одержано 29.01.2014